

SESJON SØNDAG 21. JUNI, KL.09.45 – 11.15

LAGTINGSDØMMING I NORSKE TROLLDOMSSAKER PÅ 1600-TALLET

De norske trolldomsprosessene tok til rundt 1570 åra og pågikk med ulik intensitet gjennom stort sett hele 1600-tallet. Det ser ut at den siste som fikk dødsdom, eksekvert i form av bålbrekking, var ei kvinne fra Kvæfjord i Troms i 1695. De norske trolldomsprosessene fortsatte utover 1700-tallet men i adskillig mindre omfang enn tidligere og aldri med dødsdom som straffereaksjon. Etter å ha vært en sovende bestemmelse over flere tiår, ble trolldomsloven av 1617, nyansert gjennom Christian 5 Norske lov 1687, avskaffet ved den norske straffelovsreformen i 1842.

Gjennom fire foredrag vil sesjonen sette søkelys på lagtingets dømming og på avviklingsfasen av trolldomsprosesser i Norge. Et sentralt tema blir å belyse hvilke faktorer som var med på å avkriminalisere trolldom. I europeisk trolldomshistoriografi har de vært lansert flere teser. Noen har lagt vekt på avgjørende endringer innenfor teologien, mens andre mener at det er juridiske faktorer som ligger til grunn for å domstolenes skepsis og avvisning av anklager om trolldom etter prosesstiden. Både når det gjelder teologiske og juridiske forklaringstoser har personlighetens sentrale rolle vært understreket. De fire foredragene vil forholde seg til denne internasjonale debatten om hvorfor hekseforfølgelsene tok slutt. Innlederne har holdt på med trolldomsforskning over lang tid og skulle være velegnet til å belyse problemstillingen. Innlederne har relativt nylig utgitt bøker knyttet til tematikken. De fire innlederne har alle gitt ut nye bøker de siste årene med trolldomsprosesser som tema.

Ellen Alm: førstebibliotekar ved Gunnerusbiblioteket, Seksjon for kultur- og vitenskapshistorie, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), Trondheim

Trondheims siste heksebrenning 1674. Lagmann Peter Carstensen Drejer rettspraksis i trolldomssaken mot Finn-Kirsten.

Finn-Kirsten utla mange borgere fra Trondheim by og omland. Etterspillet av hennes trolldomsprosess utløste stor furor og debatt blant amtets øvrighet om trolldommens realitet. I foredraget vil Alm gå nærmere inn på hvordan denne saken satt punktum for dødsstraff for trolldom i Sør- Trøndelag.

Hans Eyvind Næss, dr. philos. og historiker, tidl. statsarkivar i Stavanger og seniorrådgiver hos Riksarkivaren.

Behandlingen av trolldomssaker for de høyere rettsinstansen.

Liv Helene Willumsen, professor, institutt for historie og religionsvitenskap, UiT Norges arktiske universitet.

Makt og vanmakt: Rettspraksis under trolldomsprosessene i Finnmark

Rune Blix Hagen, førsteamanuensis, institutt for historie og religionsvitenskap, UiT Norges arktiske universitet.

Fra ild og bål til frifinnelse. Lagmannsdømming i trolldomssaker fra Finnmark 1620-1680.

Foredraget vil gjøre rede for hvilke ulike argumenter lagmennene Staur og Schønnebøl anvendte i forbindelse med de mange og brutale hekseprosessene i Finnmark.